

НАРЪЧНИК за работата на Националните съвети на националните малцинства в Република Сърбия

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Министерство на правата на човека
и малцинствата и социалния диалог

НАРЪЧНИК

за

**работата на Националните съвети на националните малцинства
в Република Сърбия**

Заглавие на публикацията на сръбски: Приручник за рад националних савета националних мањина у Републици Србији.

Тази публикация е създадена с финансовата помощ на Европейския съюз и Съвета на Европа. Мненията, изразени тук, са отговорност на авторите и не представляват непременно официалните възгледи на Европейския съюз или Съвета на Европа.

Възпроизвеждането на откъси (до 500 думи) е разрешено, освен за търговски цели, при условие че е запазена целостта на текста, че откъсът не е използван извън контекста, не предоставя непълна информация или по друг начин подвежда читателя относно естеството му, обем или съдържание на текста. Източникът на текста винаги трябва да се посочва, както следва „© Съвет на Европа, 2022“. Всички други искания за възпроизвеждане/превод на произведението и пълния текст трябва да се отправят към Дирекцията за комуникации, Съвет на Европа (F-67075 Strasbourg Cedex или до publishing@coe.int).

Цялата друга кореспонденция, свързана с тази публикация, трябва да бъде адресирана до: Дирекцията за демокрация на Съвета на Европа, Отдела за борба с речта на омразата и сътрудничество.
Имейл: Horizontal.Facility@coe.int

Дизайн и оформление:
Студио Досие, Белград

© Съвет на Европа, април 2022 г. Всички права запазени.
Лицензиран за Европейския съюз съгласно условията.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	1
1. ЦЕЛ И ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА НАРЪЧНИКА	2
2. ОБЩИ БЕЛЕЖКИ	3
3. ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ СЪС СТАТУТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ НА НАЦИОНАЛНИТЕ МАЛЦИНСТВА	4
4. ФИНАНСИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ	21
5. НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО	23
5.1. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СТАНОВИЩА	25
5.2. ОТПРАВЯНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ	35
6. НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТТА НА ОФИЦИАЛНАТА УПОТРЕБА НА ЕЗИКА И АЗБУКАТА	41
6.1. САМОСТОЯТЕЛНО ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ	43
6.2. ДАВАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ	46
7. НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА	54
7.1. Назначаване на членове на Управителния съвет	55
7.2. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СТАНОВИЩА	56
8. НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТТА НА ОСВЕДОМЯВАНЕТО	64
9. НАЦИОНАЛНИ СЪВЕТИ И НЕЗАВИСИМИ ОРГАНИ	72
9.1. Омбудсман	72
9.2. Комисар за защита на равенството	76

ВЪВЕДЕНИЕ

Република Сърбия от доста време недвусмислено и конкретно демонстрира своята решителност и ангажираност към пълна, навременна и ефективна защита на свободите и правата на представителите на националните малцинства, живеещи в нея.

Неразделна част от тази решителност е непрекъснатото развитие и подобряване на законовата рамка, която позволява запазването на индивидуалната и колективната идентичност на лицата, принадлежащи към националните малцинства.

На нормативно ниво напредъкът означава едновременно увеличаване на броя на правните разпоредби, тяхната съгласуваност и връзката между тях. Поради тази причина всекидневно се полагат усилия усъвършенстването на правните разпоредби да върви ръка за ръка с подобрение в прилагането им. Едно от тези усилия е и изготвянето на този Наръчник. Прилагането му трябва да доведе до това Националните съвети да упражняват делегираните им правомощия по еднакво ефективен и ефикасен начин.

Те съществуват и работят в динамична социална и правна среда, която често се променя, понякога независимо от техните желания и интереси, което може да влияе и най-често влияе върху работата им, независимо дали става въпрос за упражняване на права или изпълнение на задължения.

Поради това непрекъснатото укрепване и усъвършенстване на институционалния капацитет има ключово значение за бъдещото упражняване и защита на свободите и правата на лицата, принадлежащи към националните малцинства, както и за понататъшното им развитие. Това се отнася особено за укрепването и подобряването на институционалния капацитет на Националните съвети на националните малцинства, които следва да имат решаваща роля за защитата и упражняването на правата на членовете на съответните общности.

1. ЦЕЛ И ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА НАРЪЧНИКА

Наръчникът не се стреми да стане задължителна част от академични или теоретични дискусии. Основната му цел е да се превърне в полезен инструмент за Националните съвети на национални малцинства или да помогне на техните представители и членове с практически инструкции и съвети, които са липсвали до момента или които съществуват, но не са обработени по единен и общоприет начин.

Основната цел на Наръчника е да даде възможност на потребителите да намерят на едно място практични образци на документи, които Националните съвети на националните малцинства могат да приемат в съответствие с разпоредбите, както и съвети какви стъпки и дейности да предприемат, за да упражняват своевременно, цялостно и ефективно някои от поверените им публични правомощия. С помощта на Наръчника и с минимални допълнения и изменения на предоставените в него документи с конкретни данни Националните съвети на националните малцинства могат по-лесно и по-ефективно да упражняват поверените им публични правомощия.

Чрез прилагането на наръчника от всички или от мнозинството заинтересовани Национални съвети на националните малцинства се цели максимална ефективност при упражняване на публичните им правомощия, унифициране при сезиране на компетентните държавни органи и предприемане на действия, съответстващи на най-добрите практики – с цел достигне на най-високите международни стандарти.

2. ОБЩИ БЕЛЕЖКИ

В работата си **Министерството на човешките права, правата на малцинствата и социалния диалог** забеляза, че след приемане на измененията и допълненията на съществуващите закони за малцинствата и проведените избори за Национални съвети на националните малцинства през 2018 г. някои от най-важните въпроси относно работата на Националните съвети на малцинствата се нуждаят от прецизиране, акцентирание и представяне по практичен начин.

В рамките на проекта на Съвета на Европа и Европейския съюз – Насърчаване на разнообразието и равенството – е изработен и този Наръчник според областите, в които Националните съвети упражняват своите правомощия, като са включени и примерни образци на документи.

3. ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ СЪС СТАТУТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ НА НАЦИОНАЛНИТЕ МАЛЦИНСТВА

В публична употреба равноправно се използват изразите „*орган на културно самоуправление*“ и „*форма на културна автономия*“, когато се говори за правното естество на Националните съвети на националните малцинства,

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„Държавен вестник на Република Сърбия“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на Конституционния съд, 55/2014 и 47/2018)

Член 1а.

„Националният съвет е **организация**, на която се поверяват със закон **определени публични правомощия...**“

Публичните правомощия, поверени на Националните съвети на националните малцинства, се дефинират по два начина:

- по функция/съдържание

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Член 1а.

...да **участват във вземането на решения** или **самостоятелно да вземат решения** относно...”

- по области

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Член 1а.

...за отделни въпроси в областта на **културата, образованието, осведомяването и официалната употреба на езика и азбуката...**"

- по предназначение и преследвани цели

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Член 1а.

.... с цел **упражняване на колективните права** на националните малцинства **за самоуправление в тези области.**"

Едно от основните задължения на Националните съвети е осигуряване на **публичност на тяхната работа.**

Публичността е основната предпоставка за спечелване на доверието на държавните органи и на членовете на националното малцинство по отношение на резултатите, ефективността и навременността на действията на Националните съвети при упражняване на поверените им публични правомощия.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Член 8а.

Работата на Националния съвет е **публична.**

Всички решения и актове на Националния съвет **се публикуват** на **уебсайта** на Националния съвет или **по определен от устава начин в 10-дневен срок от датата на влизането им в сила или от приемането им.**"

ПОНЕДЕЛНИК ВТОРНИК СРЯДА ЧЕТВЪРТЪК ПЕТЪК СЪБОТА НЕДЕЛЯ						
	Решение/акт приет					
					X	

Във връзка с изпълнението на това задължение е важно да се подчертае следното:

– да планират своевременно средства в своите бюджети за изпълнението на това задължение;

– да изпълняват задължението си да публикуват документите, за които съгласно общите актове на Съвета се изисква допълнително потвърждение, одобрение или предприемане на съответни действия;

– че освен публикуване на актовете Съветите трябва да осигурят на своите членове достъп до документацията, създадена в работата на Съвета, както и да им предоставят копия при поискване. По данни от официалните уебсайтове на Националните съвети малко от тях изпълняват горепосоченото задължение по начин, позволяващ максимална степен на публичност – чрез публикуване на всички приети решения и актове на официалните им уебсайтове.

Националният съвет е **юридическо лице**, учредено като **организация** със законово определени права и задължения. В същото време Националните съвети са различни и са законово ясно разграничени от други организации, особено от тези, които повечето обикновени граждани си представят, напр. организации на гражданското общество, тъй като те са уникални („sui generis“) организации.

ЗАБЕЛЕЖКА: Най-общо казано предвидените срокове за упражняване на публичните задължения са кратки, което невинаги осигурява достатъчно време на Националните съвети да разгледат подробно и цялостно казусите и да приемат съответните решения. Особено като се имат предвид капацитетите и условията, в които работят Националните съвети. Необходимо е да се помисли за тяхното регламентиране по нов и по-различен начин.

Формулярът за заявление, посочен в цитирания член, е **неразделна част от Правилника за начина на регистрация и водене на Регистъра на Националните съвети** („ДВ на РС“ № 72/2014 и 61/2018). За да може заявлението да доведе до резултат или до регистрация на юридическото лице, е необходимо към изцяло и точно попълненото заявление да се приложат задължително **изискуемите документи**.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Член 3.

Към заявлението за регистрация се прилага:

- а. протокол от първото свикано заседание, на което е учреден** Националният съвет,
- б. два екземпляра от Устава** на Националния съвет и
- в. Решение за избор на Председател** на Националния съвет“.

Разпоредбата на подзаконовия акт изчерпателно изброява доказателствата, които следва да се приложат към заявлението за вписване на Националния съвет в Регистъра.

**Правилник за начина на регистрация и водене на Регистъра на
Националните съвети**

(„ДВ на РС“, бр. 72/2014, 61/2018)

„Член 9.

Към заявлението за регистрация се прилага:

- а. протокол от първото свикано заседание, на което е учреден Националният съвет,
- б. два екземпляра от Устава на Националния съвет,
- в. решение за избор на Председател на Националния съвет,
- г. **заверено фотокопие на личната карта на Председателя** на Националния съвет и
- д. **доказателство за платена държавна такса.**“

ЗАБЕЛЕЖКА: Заявлението за вписване на данни в Регистъра на Националните съвети се внася от национални малцинства, които за първи път сформират Национален съвет, т.е. които са избрани за първи път на избори, а всички останали (след проведени избори и допълнително по време на мандата) внасят заявления за вписване на промяна на данните.

Данните, вписани в Регистъра въз основа на заявлението, могат да се променят при условие, че е налице необходимост от това (напр. промяна на Устава на Националния съвет, Председателя, седалището и други данни). **На правото** на Националния съвет да променя своите данни съответства **задължението да докладва за промяната** на данните с цел вписване на промените в **Регистъра на Националните съвети**.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Член 4а.

Националният съвет **е длъжен** да подаде Заявление **за промяна на данните**, вписани в Регистъра в срок от **десет дни от датата на промяната**.

Към заявлението за промяна на данните се прилага и **доказателство за промяната**, а заявлението за вписване на **изменения и допълнения в устава** се придружава от **протокол от заседанието**, на което са приети измененията и допълненията и **два екземпляра на решението** за измененията и допълненията на устава...”

	ПОНЕДЕЛНИК	ВТОРНИК	СРЯДА	ЧЕТВЪРТЪК	ПЕТЪК	СЪБОТА
НЕДЕЛЯ						
Дата на промяната на данните						
				X		

И в този случай разпоредбата на подзаконовия акт изчерпателно изброява доказателствата, които трябва да се приложат към заявлението за вписване на промяна на данните в Регистъра.

Правилник за начина на регистрация и водене на Регистъра на Националните съвети

(„ДВ на РС“, бр. 72/2014, 61/2018)

„Член 11.

Към заявлението за промяна на вписаните в Регистъра данни се прилагат:

- а. **протокол от заседанието, на което** е прието решението за промяна на данните, **в оригинал** или **заверен препис**,
- б. **решение** за промяна на данните,
- в. **доказателство** за промяна на данните и
- д. **доказателство за платена държавна такса.**“

Образецът на заявлението за вписване на данни е неразделна част от Правилника, но от друга страна Правилникът не е предвидил задължителна форма на **Формуляра на Заявлението за промяна на данни**. Това е и причината, поради която Наръчникът предлага примерен образец на Заявление за вписване на промяна на данни в Регистъра на националните съвети.

**Примерен образец на Заявление за вписване на
промяна на данни**

**МИНИСТЕРСТВО НА ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА,
ПРАВАТА НА МАЛЦИНСТВОТА
И СОЦИАЛНИЯ ДИАЛОГ
Бул. „Михайла Пупина“ 2
БЕЛГРАД**

ЗАЯВЛЕНИЕ

ЗА

**ВПИСВАНЕ НА ПРОМЯНА НА ДАННИТЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ
НА НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО В РЕГИСТЪРА НА
НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ**

1) Седалище и адрес на Националния съвет на национално малцинство

---

2) Председател на Националния съвет на национално малцинство (име и фамилия, постоянен адрес и ЕГН)

---

3) Дата на приемане на Устава на Националния съвет на националното малцинство или на неговите изменения и допълнения

---

4) Дата на провеждане на учредителното заседание (**Забележка: след всеки избран цикъл в Регистъра се вписва датата, на която е конституиран новият състав на Националния съвет**)

При подписване на заявлението бях информиран за обработването на личните данни и съм съгласен данните от заявлението и приложенияте към него документи да се обработват съгласно закона, регламентиращ обработката на данни.

Приложение¹:

- протокол от учредителното заседание на Националния съвет,
- протокол от заседанието, на което е прието решението за промяна на данните/за измененията и/или допълненията в Устава на Националния съвет – в оригинал/заверен препис,
- два екземпляра от решението за изменения и/или допълнения на Устава/Решението за избор на председател на Националния съвет/Решението за промяна на данните,
- доказателство за промяна на данните,
- два екземпляра от новия, изменения или допълнения Устав на Националния съвет,
- заверено фотокопие на личната карта на Председателя на Националния съвет,
- доказателство за платена държавна такса.

Както беше споменато по-горе, предпоставка за навременна, ефективна и цялостна реализация и защита на правата на лицата, принадлежащи към националните малцинства, е спазването на принципа на „добро управление“ в работата на националните съвети. Справка в публично достъпните данни и документи показва:

---

¹ Да се отбележи една от предложените опции според вида на данните, които се променят.

- че мнозинството от актове на повечето национални съвети в **диспозитивите не се произнасят по казуси**, които би следвало да са решени и предвидени в тях, и
- че повечето от актовете на мнозинството национални съвети **не съдържат аргументация**, а **аргументациите** на малкото, които ги имат, **не разглеждат всички релевантни казуси или не представят решаващите факти за причините за приетите конкретни решения.**

Примерен образец на Решение за промяна на данни № 1а

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

На основание чл. 7, ал. 3 и чл. 8, ал. 3. от Закона за Националните съвети на националните малцинства („Държавен вестник на РС“, № 72/2009, 20/2014 – решение на КС, 55/2014 и 47/2018) (в продължение: Закон) и в съответствие с чл. ___ от Устава на Националния съвет на _____ национално малцинство (№ _____ от _____ 20__ г.) (наричан за краткост: Устав) и чл. _____ от Правилника за работата на Националния съвет на националното малцинство (№ _____ от _____ 20____ г.) (наричан за краткост: Правилник)², Националният съвет на _____ национално малцинство (наричан за краткост: Съвет) на заседание, проведено на _____ 20 ____ г. прие следното:

---

² Да се изберат всички или някои от дадените опции според вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на Националния съвет на националното малцинство

РЕШЕНИЕ

I

За Председател на Съвета е избран _____ (име и фамилия), с адрес: _____ (име на населено място/община/град), улица _____, ЕГН _____, ЛК № _____, член на Съвета.

II

Мандатът на председателя може да се прекрати при изтичане на мандата на Съвета, избор на нов председател и в останалите предвидени в Закона и Устава случаи.

III

Избраният председател има всички права и задължения съгласно Закона и Устава.

IV

Избраният председател е длъжен да встъпи в длъжност незабавно след приемане на окончателното Решение за вписване на промяната на данните в Регистъра на националните съвети.

IV

На настоящия председател на Съвета _____ (име и фамилия), с адрес: _____ (име на населено място/община град), улица _____, ЕГН _____, ЛК № _____, се прекратяват всички права и задължения, считано от датата на приемане на окончателното Решение за вписване на промяна на данните в Регистъра на националните съвети.

V

Решението с необходимата документация да се внесе в **Министерството на човешките права, правата на малцинствата и социалния диалог** за вписване на промяната на данните в Регистъра на националните съвети.

VI

Решението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация

В съответствие с чл. _____ от Устава и чл. _____ от Правилника за работа на Съвета заместник-председателят / _____ (словом) ( ) (цифром) членове на Съвета³ е/са предложил/и да се насрочи заседание за избор на нов председател на Съвета.

Съгласно разпоредбите на чл. _____ от Устава, писменото предложение за избор на нов председател на Националния съвет е подадено и подписано от _____⁴членове на Съвета.

На заседание на Съвета, проведено на _____, присъстваха _____ (словом) ( ) (цифром) от _____ (общия брой) членове на Съвета, които в съответствие с чл. 7, ал. 3 и чл. 8, ал. 3 от Закона са изразили становище относно предложения кандидат за нов председател на Съвета.

В началото на заседанието представителят на упълномощения предложител устно посочи мотивите, поради които е поискано насрочване на заседанието и аргументира предложението за избор на нов председател на Съвета.

След преглед на представената документация и дискусиата, като взеха предвид изложените мотиви и становища, присъстващите пристъпиха към гласуване.

За кандидата _____ (име и фамилия), с адрес: _____ (име на населено място/община град), улица

---

³ Да се избере една от предложените опции в зависимост от това как Националният съвет е определил в Устава/Правилника за работа кои лица имат право да насрочват заседание на Националния съвет.

⁴ Да се попълни броят на членовете на Съвета, които съгласно Устава са упълномощени да дадат предложение за избор на председател на националния съвет.

_____, ЕГН _____, ЛК № _____, член на Съвета, гласуваха _____ (словом) ( ) (цифром) членове на Съвета от общия брой присъстващи. Против кандидата _____ гласуваха _____ (словом) ( ) (цифром) членове на Съвета от общия брой присъстващи. Нямаше въздържали се членове на Съвета.

7.став3.иВ съответствие с това и на основание чл. 7, ал. 3 и чл. 8, ал 3. от Закона, чл. ____ от Устава и чл. _____ от Правилника за работа на Съвета се взе посоченото в диспозитива решение.

Решението заедно с необходимата документация следва да се внесе в **Министерството на човешките права, правата на малцинствата и социалния диалог** за вписване на промяната на данните в Регистъра на националните съвети и да се обяви на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

№: _____

Дата: _____

Място: _____

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ/ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ЗАСЕДАНИЕТО⁵

_____
(име и фамилия), член на Съвета
с.р.

⁵ Да се избере една от предложените опции според конкретната ситуация.

Примерен образец на Решение за промяна на данни №16

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

На основание чл. 8, ал. 4. от Закона за Националните съвети на националните малцинства („Държавен вестник на РС“, № 72/2009, 20/2014 – решение на КС, 55/2014 и 47/2018) (в продължение: Закон) и в съответствие с чл. ___ от Устава на Националния съвет на _____ национално малцинство (№ _____ от _____ 20__ г.) (наричан за краткост: Устав) и чл. _____ от Правилника за работата на Националния съвет на националното малцинство (№ _____ от _____ 20____ г.) (наричан за краткост: Правилник)⁶, Националният съвет на _____ национално малцинство (наричан за краткост: Съвет) на заседание, проведено на _____ 20 ____ г. прие следното:

РЕШЕНИЕ

I

Председателят на Съвета _____ (име и фамилия), с адрес: _____ (име на населено място/община град), улица _____, ЕГН _____, ЛК № _____, се освобождава от длъжност.

---

⁶ Да се изберат всички или някои от дадените опции според вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на Националния съвет на националното малцинство

II

До избора на нов председател функцията на председател на Съвета ще се изпълнява от заместник-председателя/вицепрезидента на Съвета⁷ _____ (име и фамилия), с адрес: _____ (име на населеното място/общината/града), улица _____, ЕГН _____, ЛК № _____.

III

Решението заедно с необходимата документация да се внесе в **Министерството на човешките права, правата на малцинствата и социалния диалог** за вписване на промяната на данните в Регистъра на националните съвети.

IV

Решението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация⁸

---

⁷ Да се избере една от предложените опции в зависимост от това по какъв начин Националният съвет е определил в Устава/Правилника за работа кои лица имат право да представляват Съвета, когато Председателят е освободен от длъжност.

⁸ Съгласно принципа на доброто управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и произтичащият от упражняването на публична власт акт, трябва да съдържа аргументация, независимо дали решението е положително или отрицателно. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е неразделна част от него. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин оповестява публично, решаващите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решението за промяна на данни № 1а.

Примерен образец на Решение за промяна на данни № 2

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

Съгласно чл. 6 и чл. 10, ал.1, т.1 от Закона за Националните Съвети на националните малцинства („Държавен вестник на РС“, № 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018) (в продължение: Закон) и в съответствие с чл. ___ от Устава на Националния съвет на _____ национално малцинство (№ _____ от _____ 20__ г.) (наричан за краткост: Устав) и чл. _____ от Правилника за работата на Националния съвет на националното малцинство (№ _____ от _____ 20____ г.) (наричан за краткост: Правилник)⁹, Националният съвет на _____ национално малцинство (наричан за краткост: Съвет) на заседание, проведено на _____ 20 ____ г. прие следното:

РЕШЕНИЕ

за

изменения/допълнения в Устава на Националния съвет на

_____ **национално малцинство относно**

данните за адреса и седалището

I

В Устава на Съвета (Номер: _____ от _____ 20__ г.), в чл. _____ ал. _____, думите „в _____

⁹ Да се избераат всички или някои от дадените опции според вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на Националния съвет на националното малцинство

_____ (име на населеното място, общината и/или града), улица _____ №.“ се заменят с думите „В _____ (име на населеното място, общината и/или града), улица _____ №“.

II

Настоящият адрес на Съвета спира да бъде валиден и използван в правните отношения от датата на приемане на окончателното Решение за вписване на промяна на данните в Регистъра на националните съвети.

III

Решението с необходимата документация да се внесе в **Министерството на човешките права, правата на малцинствата и социалния диалог** за вписване на промяната на данните в Регистъра на националните съвети.

IV

Решението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация¹⁰

---

¹⁰ Съгласно принципа на добро управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и произтичащият от упражняването на публична власт акт, трябва да съдържа аргументация. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е неразделна част от него. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин оповестява публично, решаващите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решението за промяна на данни № 1а.

4. ФИНАНСИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ

Един от най-важните и интересни въпроси е въпросът за финансирането на Националните съвети.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Член 114.

Средствата за финансирането на работата на Националните съвети се осигуряват от бюджета на Република Сърбия, бюджета на автономната област и бюджета на структурата на местното самоуправление, дарения и други приходи.“

Средствата, осигурени от бюджета на Република Сърбия, се разпределят, както следва:

- **30% се разпределят на равни части на всички регистрирани Национални съвети в Република Сърбия, а**
- **останалата част от средствата (70%) – пропорционално на броя на членовете на националното малцинство, което Националният съвет представлява, според резултатите от последното преброяване на населението, както и на общия брой институции, фондации и компании, на които Националният съвет е основател или съосновател или чиито учредителни права са прехвърлени частично или изцяло на Националният съвет.**

В рамките на този въпрос специално внимание заслужават средствата за финансиране на работата на Националните съвети, които се осигуряват от бюджета на структурата на местното самоуправление.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Член 114.

Средствата, предвидени в бюджета на структурите на местното самоуправление, с **решение на компетентния орган на структурата на местното самоуправление** се разпределят на Националните съвети, които:

- 1) имат **седалище на територията на структурата на местното самоуправление;**
- 2) **представяват национални малцинства с дял не по-малко от 10% от общото население на структурата на местното самоуправление;**
- 3) **представяват национални малцинства, чийто език се използва като официален език на територията на структурата на местното самоуправление.**

С други думи:

- осигуряването на средства за финансирането на работата на Националните съвети **е отговорност на структурите на местното самоуправление;**
- структурите на местното самоуправление изпълняват това задължение, като приемат **Решение за бюджет**, което трябва да предвиди бюджетната линия и размера на средствата, отпуснати за финансирането на работата на Националните съвети, **Решение за отпускане** на средства и определят **критериите за отпускане.**

5. НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Условно казано, ако сравнението изобщо е възможно и целесъобразно, образованието е най-важната област, в която Националните съвети упражняват поверените им публични правомощия. Броят и значението на правомощията им са големи и тяхното правилно и своевременно упражняване позволява оказването на съответното влияние върху приемането на ключови решения до степента, в която формата на самоуправление може да въздейства.

Правото на лицата, принадлежащи към националните малцинства, на образование на майчиния език и азбука е конституционно право. Конституцията и законите в областта на образованието различават две категории образование за представителите на националните малцинства в зависимост от факта кой е собственик и основател на образователните институции.

Конституция на Република Сърбия

(„ДВ на РС“, бр. 98/2006)

„Право на запазване на идентичността

Член 79.

Лицата, принадлежащи към националните малцинства, имат право:.....

- а. да се образуват на майчин език в държавните институции и институциите на автономните области**
- б. да основават частни образователни институции.“**

Според обхвата и начина, по който се упражнява това право, различаваме три вида образование:

- правото на лицата, принадлежащи към националните малцинства, **изцяло да се образуват на майчиния език и азбука,**
- правото да се образуват **чрез двуезично обучение (на езика и азбуката на националното малцинство и на сръбски език и азбука)** и
- правото да **учат майчиния си език и писмо чрез изучаване на предмет „Език на национално малцинство с елементи на национална култура“.**

Закон за защита на правата и свободите на националните малцинства

(„ДВ на СР Югославия“, бр. 11/2002, „ДВ на Сърбия и Черна гора“, бр. 1/2003 – Конституционна харта и „ДВ на РС“, бр. 72/2009 – др. Закон, 97/2013 – Решение на КС и 47/2018)

„Училищно образование на майчиния език

Член 13.

Лицата, принадлежащи към националните малцинства, имат право на **предучилищно възпитание и образование на майчин език**, т.е. на **употреба на майчиния език в институциите.....”**

Закон за основите на системата на образованието и предучилищното възпитание

(„ДВ на РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон и 6/2020)

„Използване на езика

Член 5.

...За лицата, принадлежащи към национално малцинство, образователно-възпитателните дейности се провеждат **на езика** на националното малцинство, т.е. да **използват езика устно и писмено.“**

Правото на образование на езика и азбуката на националното малцинство е гарантирано **на всички нива на образованието:**

- **в предучилищните институции,**
- **основните** училища,
- **средните** училища и
- **висшите учебни заведения** (факултети и професионални колежи).

Правомощията, чието упражняване е поверено на Националните съвети, могат да бъдат разделени според тяхното правно естество и съдържание на:

- **учредителни и/или управленски,**
- **участие в управлението на институциите чрез предоставяне на становища и предложения,**
- **участие в разработването и приемането на учебни планове, образователни и възпитателни програми, т.е. изготвяне на съдържание за предмети, отразяващи спецификите на националното малцинство,**
- **участие в подбора и осигуряването на учебници и учебни материали и**
- **други правомощия в областта на образованието.**

В рамките на всяка една от групите има определен брой конкретни правомощия. Практика и данните до момента показват, че някои от правомощията не се упражняват, защото няма нужда от това или няма достатъчен капацитет за качествено им упражняване, а други се изпълняват по различни начини в зависимост от конкретния Национален съвет.

5.1. Предоставяне на становища

Правомощието на Националните съвети да предоставят различни видове становища е едно публичните правомощия, от които е налице постоянна и честа необходимост да бъдат упражнявани.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Участие в управлението на институциите

Член 12.

В институциите за предучилищно възпитание, основно и средно образование, на които е основател, Националният съвет:

1. предоставя **становище относно предложените кандидати за членове на Управителния или Училищния съвет – на представителите на структурата на местното самоуправление,**
3. предоставя **становище относно кандидат за директор на институцията**

В ученическите и студентските институции, на които е основател, Националният съвет:

1. предоставя **становище относно останалите кандидати за членове на Управителния съвет на ученическата институция**, чието седалище се намира на територията на структурата на местното самоуправление, в която езикът на националното малцинство е в официална употреба,
2. предоставя **становище относно кандидати за членове на Управителния съвет на студентската институция**, чието седалище е на територията на структурата на местното самоуправление, в която езикът на националното малцинство е в официална употреба,
3. предоставя **становище в процедурата по избор на директор на ученическата или студентската институция**, чието седалище е на територията на структурата на местното самоуправление, в която езикът на националното малцинство е в официална употреба,
4. предоставя **становище в процедурата по освобождаване от длъжност на директора и членовете на органа за управление.....**

В областта на висшето образование в институциите....., Националният съвет:

2. предоставя **становище относно кандидати, предложени за членове на управителен и ръководен орган на висше учебно заведение**, в което обучението се провежда изцяло или частично на езика на националното малцинство.

Учебни планове и програми за обучение

Член 13.

3. предоставя **становище на министъра, отговорен за предучилищното възпитание и образованието относно учебните програми на сръбски език като немайчин**

5. предоставя **становище относно образователни и възпитателни програми на институции, които са от особено значение за националното малцинство.**

Учебници и учебни помагала

Член 14.

– **Националният съвет предоставя предварително съгласие в процедурите за одобрение на предложени учебници, наръчници, допълнителни учебни помагала, учебни помагала, дидактически материали и дидактически игрови материали на езика и азбуката на национално малцинство.**

В рамките на тези правомощия Националният съвет най-често реализира правомощието по предоставяне на **становище относно предложени кандидат за директор** на заведението за предучилищно възпитание и основно и средно образование.

Закон за основите на системата на образованието и предучилищното възпитание

(„ДВ на РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон и 6/2020)

„Избор на директор на институцията

Член 123.

- Конкурсът за избор на директор се обявява от органа за управление (Управителния съвет на предучилищното заведение/Училищния съвет на основното или средното училище),
- В институцията, в която образователно-възпитателната дейност се извършва и на езика на националното малцинство, органът за управление е длъжен/трябва да набави становище от Националния съвет на националното малцинство,
- Ако Националният съвет на националното малцинство не предостави становище в срок от 15 дни от датата на получаване на искането, становището се счита за дадено.“

ПОНЕДЕЛНИК ВТОРНИК СРЯДА ЧЕТВЪРТЪК ПЕТЪК СЪБОТА НЕДЕЛЯ						
Дата на получаване на искането за предоставяне на становище						
		X СТАНОВИЩЕ Дадено/Получено				

С цел ефективно и правилно упражняване на това правомощие е важно да се отбележи следното:

- **Задължението на Управителния съвет да набави становище от Националния съвет на националното малцинство съдържа в себе си задължението да внесе искане до Националния съвет за предоставяне на становище относно предложения кандидат, като приложи към него необходимата документация,**
- **Искането за предоставяне на становище трябва да се внесе своевременно, за да има достатъчно време Националният съвет да разгледа внесеното искане, предоставеното заявление и придружаваща документация,**
- **Ако Националният съвет не даде или не предостави исканото становище в предвидения срок, се счита, че е становището относно предложения кандидат е дадено, т.е. че по този начин е изпълнено задължителното по закон условие и няма пречки за по-нататъшното провеждане на избора,**
- **Ако Националният съвет не е получил искането за предоставяне на становище или не го е получил навреме (например няма достатъчно време да го разгледа), той има възможност да се обърне към министъра на образованието, който е упълномощен, ако установи, че конкурсната процедура не е проведена в съответствие със закона, в срок от 8 дни да приеме решение за повторно обявяване на конкурс за избор на директор,**
- **Решението на министъра за назначаване на директор е окончателно и може да се оспори само от страна на кандидат, останал недоволен от резултата на конкурса чрез съответното съдебно производство, но не и от страна на Националния съвет на националното малцинство.**

Справка в публично достъпните данни показва, че Националните съвети, които досега са упражнявали това правомощие, са приемали актове, озаглавени като „Решение/Решение за предоставяне на

становище“. От друга страна при упражняване на други правомощия, напр. даване на предложения, същите Национални съвети са приемали актове, озаглавени като „Становище“. Без да навлизаме в прецизността и адекватността на споменатите имена, както и във вътрешната организация и начина на работа на Националните съвети, трябва да се посочи следното:

- **Законът използва и познава термина „Становище“** (може да бъде прието например от Изпълнителния съвет и потвърдено с решение на Съвета) и
- Много **по-важни от името обаче са формата и съдържанието му**, а и в двата случая в наличните, публично достъпните актове, **липсват някои елементи**.

**Примерен образец на Становище/
Решение относно предложен кандидат/ екип**

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

ПРЕДУЧИЛИЩНО ЗАВЕДЕНИЕ/ _____ УЧИЛИЩЕ

„_____“

В _____

Ул. _____ № _____

На основание чл. 123, ал. 8. от Закона за основите на системата за образованието и предучилищното възпитание („ДВ на РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019 и 6/2020) и чл. 12, ал. 1, т. 3 от Закона за Националните съвети на националните малцинства („Държавен вестник на РС“, № 72/2009, 20/2014 – решение на КС, 55/2014 и 47/2018), а в съответствие с член ___ от Статута на

Националният съвет на _____ национално малцинство (Номер: _____ от _____ 20_____) (по-нататък: Устав) и чл. _____ от Правилника за работата на Националният съвет на националното малцинство (№ _____ от _____ 20____ г.) (наричан за краткост: Правилник)¹¹, Изпълнителният съвет на Националният съвет на _____ национално малцинство/Националният съвет на _____ национално малцинство (наричан за краткост: Изпълнителен съвет/Съвет) на заседание, проведено на _____ 20____ г., при следното

СТАНОВИЩЕ/РЕШЕНИЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СТАНОВИЩЕ

за

кандидатите за избор на директор

Предучилищно заведение/ _____ училище

„ _____ “

в _____

I

Кандидатът _____ (име и фамилия), _____ (вид и ниво на образователно-професионалната квалификация или академична титла), с адрес: _____ (име на населеното място/общината/града), улица _____, ЕГН _____, ЛК № _____, **не отговаря/отговаря** на предвидените и необходими условия за избор на предложената длъжност.

II

Дава се **положително/отрицателно** становище относно избора на предложения кандидат от чл. 1 на настоящото Становище/Решение за длъжността директор напредучилищното _____

¹¹ Да се изберат всички или някои от дадените опции според вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на Националният съвет на националното малцинство

заведение/ _____ училище „_____“ в
_____.

III

Решението да се предостави на председателя на Съвета за одобрение на следващото заседание на Съвета¹²/Предучилищното заведение/_____ училище „_____“ в
_____.¹³

IV¹⁴

Решението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация¹⁵

---

¹² В чл. 7, ал. 7. от Закона е предвидено, че Съветът одобрява решението, взето от Изпълнителния съвет на следващото заседание, но също и че решението на Изпълнителния съвет остава в сила, дори Съветът да не го одобри. В случай на неодобрение на решението на Изпълнителния съвет, мандатът на Изпълнителния съвет се прекратява, но решението остава в сила. В съответствие с това, поне според действащото сега решение, решенията, взети от Изпълнителния съвет, са напълно валидни и могат да се предоставят на страната, искаща становище/предложение/съгласие и да се публикуват на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

¹³ Да се избере една от предложените опции в зависимост от това дали в Устава си Съветът е делегирал на Изпълнителния съвет правото да решава определени въпроси във връзка с упражняване на правомощията на Националния съвет, предвидени по закон.

¹⁴ Настоящият член се прилага само в случаите, когато Становището/Решението е взето от Съвета на националното малцинство. Ако се касае за прието от Изпълнителния съвет Становище/Решение, еквивалентният член трябва да присъства в решението, с което Съветът го одобрява.

¹⁵ Съгласно принципа на добро управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и произтичащият от упражняването на публична власт акт, трябва да съдържа аргументация. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е негова неразделна част. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин публично оповестява, решаващите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решението за промяна на данни № 1а.

**Примерен образец на Решение/
Заключение¹⁶ за предоставяне на съгласие за
Становище/Решение на Изпълнителния съвет**

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

Съгласно член 7, ал. 7 от Закона за Националните съвети на националните малцинства („Държавен вестник на РС“, № 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018) (в продължение: Закон), и в съответствие с чл. ___ от Устава на Националния съвет на _____ национално малцинство (№ _____ от _____ 20 _____ г.) (наричан за краткост: Устав) и чл. _____ от Правилника за дейността на Националния съвет на националното малцинство (№ _____ от _____ 20 _____ г.) (наричан за краткост: Правилник),¹⁷ Националният съвет на _____ национално малцинство (наричан за краткост: Съвет) на заседание, проведено на _____ 20 _____ г. при следното

---

¹⁶ Изберете една от предложените опции, в зависимост от това кой е взел предишното решение и какво е то.

¹⁷ Следва да се изберат всички или някои от дадените опции в зависимост от вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на националния съвет на националното малцинство

РЕШЕНИЕ/ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ЗА

ПОТВЪРЖДАВАНЕ НА СТАНОВИЩЕТО/РЕШЕНИЕТО НА ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ СЪВЕТ В ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗБОР НА ДИРЕКТОР НА ПРЕДУЧИЛИЩНО ЗАВЕДЕНИЕ/ _____ УЧИЛИЩЕ „ _____“ В _____

I

Съветът потвърждава Становището/Решението на Изпълнителния съвет за предоставяне на становище за избор на директор на предучилищно заведение/ _____ училище „_____“ в _____ (№ _____) прието на дата _____ 20__ г.

II

Решението/Заключението заедно с необходимата документация да се предостави на Предучилищно заведение/ _____ училище „_____“ в _____.

III

Решението/Заключението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация¹⁸

---

¹⁸ Съгласно принципа на добро управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и произтичащият от упражняването на публична власт акт, трябва да съдържа аргументация. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е неразделна част от него. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин оповестява публично, решаващите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решението за промяна на данни № 1а.

5.2. Отправляне на предложения

Също така важно и често срещано е правомощието на Националните съвети да предлагат кандидати за органите на управление.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Участие в управлението на институциите

Член 12.

В институциите за предучилищно възпитание и основно и средно образование, чийто основател е ....., в които предучилищната и образователната дейност се извършва и на езика на националното малцинство или в които като отделен учебен предмет се изучават речта, езикът и културата на националното малцинство, Националният съвет:

2.предлага членове на Управителния или Училищния съвет – представители на структурата на местното самоуправление в институцията, в която тази дейност се извършва на езика на националното малцинство в мнозинството от паралелките или за които е установено, че са от особено значение за образованието на националното малцинство.

В ученическите и студентските институции, на които е основател, Националният съвет:

1.предлага един член – представител на основателя..... Ако в структурата на местното самоуправление се използват официално няколко езика на национални малцинства, заинтересованите Национални съвети предлагат общ кандидат за член на управителния съвет“.

В рамките на споменатата група правомощия едно от най-често използваните е правомощието на Националния съвет да номинира членове на органа за управление на институциите за предучилищно

възпитание и образование и учебните заведения за основно и средно образование.

**Закон за основите на системата на образованието и
предучилищното възпитание**

(„ДВ на РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др.
закон и 6/2020)

„Състав и назначаване на органите за управление

Член 116.

- **Органът за управление** се състои от по трима представители на служителите на институцията, родителите или другите законови представители и **трима представители по предложение на структурата на местното самоуправление,**
- **Органът на структурата на местното самоуправление** назначава и освобождава членовете на органа за управление на учебното заведение.
- **В заведение, в което във всички или в повечето паралелки образователно-възпитателната дейност се извършва на езика на националното малцинство, Националният съвет на националното малцинство предлага трима представители на структурата на местното самоуправление, които влизат в органа за управление.“**

За ефективното и правилното упражняване на това правомощие е важно да се отбележи следното:

- Ако **упълномощеният предложител**, а следователно и Националният съвет, **не проведе процедурата в съответствие със закона или предложи кандидат в противоречие със законовите разпоредби, органът на структурата за местно самоуправление ще определи нов съответстващ на закона срок.**
- Ако **упълномощеният предложител и в новия срок не постъпи** в съответствие със закона, **органът на структурата**

на местното самоуправление ще назначи сам членовете на органа за управление без предложението на упълномощения предложител,

- Ако предложението е изпълнено съгласно закона, **органът на структурата на местното самоуправление е длъжен да приеме предложението за член на управителния орган измежду служителите на институцията и родителите, но не и предложението на националните съвети,**
- **Органът на структурата на местното самоуправление приема решение за назначаване на органа за управление,**
- **Решението за назначаване е окончателно и Националният съвет има право да го оспори чрез съответното съдебно производство.**

**Примерен образец на Становище/
Решение относно предложение за избор на членове на
Управителния/Училищния съвет**

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

ГРАД/ОБЩИНА: _____

ОБЩИНСКИ/ГРАДСКИ СЪВЕТ

Ул. _____ № _____

_____

На основание чл. 116, ал. 8. от Закона за основите на образованието и предучилищното възпитание („ДВ на РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019 и 6/2020) и чл. 12, ал. 1, т. 2 от Закона за Националните съвети на националните малцинства („Държавен вестник на РС“, № 72/2009, 20/2014 – решение на КС, 55/2014 и 47/2018), а в съответствие с член ___ от Статута на Националния съвет на _____ национално малцинство (Номер: _____ от _____ 20_____) (по-нататък: Статут) и член _____ от Правилника за дейността на Националния съвет на националното малцинство (Номер: _____ от _____ 20_____) година) (в продължение: Правилника)¹⁹ Националният съвет на _____ национално малцинство/Управителния съвет (в продължение: Съвет/Управителен съвет)²⁰, на заседание, проведено на _____ 20 _____. година, донесе следващото

СТАНОВИЩЕ/РЕШЕНИЕ

за

кандидата/ите за избор на членове на Управителния/Училищния съвет

на предучилищното заведение/ _____ училище
„_____“ в _____

I

За членове на Управителния/Училищния съвет на предучилищното заведение/ _____ училище
„_____“ в _____ **се**

предлагат:

¹⁹ Да се изберат всички или някои от дадените опции според вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на Националния съвет на националното малцинство

²⁰ Да се избере една от предложените опции в зависимост от това дали в Устава си Съветът е възложил на Изпълнителния съвет да решава определени въпроси във връзка с упражняване на правомощията на Националния съвет, предвидени по закон.

- Кандидатът _____ (име и фамилия),
_____ (образователно-професионална
квалификация или академична титла), с
адрес: _____ (име на населено
място/община/град), ул. _____, ЕГН
_____, ЛК № _____,
- Кандидатът _____ (име и фамилия),
_____ (образователно-професионална
квалификация или академична титла), с
адрес: _____ (име на населено
място/община/град), ул. _____, ЕГН
_____, ЛК № _____,
- Кандидатът _____ (име и фамилия),
_____ (образователно-професионална
квалификация или академична титла), с адрес:
_____ (име на населено
място/община/град), ул. _____, ЕГН
_____, ЛК № _____,

II

Решението да се връчи на председателя на Съвета за одобрение на следващото заседание на Съвета²¹/Общинския/градския съвет

_____.²²

²¹ В чл. 7, ал. 7 от Закона е предвидено, че Съветът одобрява решението, взето от Изпълнителния съвет на следващото заседание, но също и че решението на Изпълнителния съвет остава в сила, дори Съветът да не го одобри. В случай на неодобрение на решението на Изпълнителния съвет, мандатът на Изпълнителния съвет се прекратява, но решението остава в сила. В съответствие с това приетите от Изпълнителния съвет решения, поне според действащите разпоредби, са напълно валидни и могат да се предоставят на страната, търсеща становище/предложение/съгласие и да се публикуват на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

²² Да се избере една от предложените опции в зависимост от това дали в Устава си Съветът е делегирал на Изпълнителния съвет правото да решава определени въпроси във връзка с упражняване на правомощията на Националния съвет, предвидени по закон.

Решението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация²⁴

---

²³ Настоящият член се прилага само в случаите, когато Становището/Решението е прието от Съвета на националното малцинство. Ако се касае за прието от Изпълнителния съвет Становище/Решение, еквивалентният член трябва да присъства в решението, с което Съветът го одобрява.

²⁴ Съгласно принципа на добро управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и актът, произтичащ от упражняване на публична власт, трябва да съдържа аргументация. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е негова неразделна част. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин публично оповестява, решаващите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решение за промяна на данни № 1а.

6. НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТТА НА ОФИЦИАЛНАТА УПОТРЕБА НА ЕЗИКА И АЗБУКАТА

Езикът е основна характеристика на личната и/или колективната идентичност. Поради това **правото на използване на майчиния език и азбука** се ползва със специална защита в рамките на запазването на спецификите на националните малцинства и представлява конституционно право.

Според областта си на упражняване правото на ползване на майчин език и азбука може да се раздели на:

- Право на **лична** употреба,
- Право на **публична** употреба и
- Право на **официална** употреба.

Официалната употреба на езика и азбуката сама по себе си е сложно понятие, включващо голям брой различни мерки и дейности, които могат да се предприемат. Поради това Националните съвети на националните малцинства имат голям брой различни правомощия в областта на официалната употреба на езиките и азбуките на националните малцинства. Най-общо могат да бъдат групирани по следния начин:

- Правомощие да **предприемат мерки и дейности** за насърчаване на официалната употреба на езика и азбуката на националното малцинство;
- Правомощие да **вземат решения (потвърждаване)**;
- Правомощие да предлагат **мерки, дейности и решения** и
- Правомощие да **предоставят становища**.

Езикът и азбуката на националното малцинство могат да се използват официално и в трите нива на публична власт:

- на нивото на структурата на местното самоуправление (**местни**),
- на нивото на автономната област (**областни**)
- на нивото на Република Сърбия (**държавни**).

По отношение на честота и многобройност упражняването на правото на официална употреба на езика и азбуката на националното малцинство на **местно ниво** е най-разпространената форма на упражняване на това право и най-важната в ежедневието на лицата, принадлежащи към националните малцинства.

Закон за защита на правата и свободите на националните малцинства

(„ДВ на СР Югославия“, бр. 11/2002, „ДВ на Сърбия и Черна гора“, бр. 1/2003 – Конституционна харта и „ДВ на РС“, бр. 72/2009 – др. Закон, 97/2013 – Решение на КС и 47/2018)

„Официална употреба на езика и азбуката

Член 11.

На територията на местното самоуправление, където **традиционно живеят представители на националните малцинства, техният език и писменост може да се ползва равностойно.**

.....

На територията на структурите на местното самоуправление **имената на структурите на местното самоуправление, населените места, площадите, улиците и останалите топоними се изписват и на езика на съответното национално малцинство според традицията и правописа му.**

В населените места в структурите на местното самоуправление, в които **процентът на членовете на конкретното национално малцинство достига 15% от общия брой жители на територията на населеното място, наименованията на структурите на местното самоуправление, населените места, площадите, улиците и останалите топоними се изписват и на езика на националното малцинство в съответствие с традицията и правописа му, дори и ако езикът на националното малцинство не е в официална употреба на територията на структурата на местното самоуправление.**“

От гледна точка на запазването на идентичността и същевременно като най-добро доказателство за равностойната употреба на майчиния език и азбуката на националното малцинство най-важните правомощия на Националния съвет са две:

- да **решава самостоятелно** (напр. за определяне на традиционните наименования на структурите на местното самоуправление, населените места и др.) и
- да **участва в определянето на наименованията** (на улици, площади, градски квартали и др.).

6.1. Самостоятелно вземане на решения

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„5. Правомощия в областта на официалната употреба на езика и азбуката

Член 22.

Националният съвет:

1. определя традиционните наименования на структурите на местното самоуправление, населените места и другите географски наименования, на езика на националното малцинство, ако в района на структурата на местното самоуправление или населеното място **езикът на националното малцинство е в официална употреба...**“

Правилното упражняване на това правомощие предполага, че при извършването му Националните съвети трябва да спазват определени правила:

- Формата или правният акт, с който се определя традиционното наименование, е **Решение**;
- Решенията за тяхното определяне **се публикуват** в „Държавен вестник на Р Сърбия“, а ако седалището на

Националният съвет е на територията на Автономна област Войводина – в „Официален вестник на Автономна област Войводина“. Решенията, с които се определят традиционните наименования, се публикуват и в местния официален вестник;

- Наименованията, които **Националният съвет определи, стават наименования в официална употреба на езика и азбуката на националното малцинство;**
- Те **не заместват имената на структурите на местното самоуправление, населените места и останалите географски наименования на сръбски език и сръбската азбука, а са равностойни и се използват редом с тях;**
- Само по себе си решението на Националният съвет не е достатъчно, а е необходимо **органът на местното самоуправление да „въведе“ в употреба споменатите наименования на езика и азбуката на националното малцинство, т.е. да предвиди в устава,** по-конкретно да приеме съответните промени за това в действащия устав;

В практиката често се пренебрегва фактът, че Законът за местното самоуправление предписва още едно условие, а именно задължителното участие на още една форма на организация в процеса по промяна на наименованието – на Съвета за междуетнически отношения.

Закон за местното самоуправление

(„ДВ на РС“, бр. 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон и 47/2018)

Член 93.

„Органът на местното самоуправление определя ..... и взема решение за наименованията на улици, площади, градски квартали, махали и други части от населените места, които се намират на неговата територия, с предварителното съгласие на министерството, отговарящо за местното самоуправление.

Ако в района на структурата на местното самоуправление езикът на националното малцинство е в официална употреба, в процеса на промяна на наименованията на улици, площади, градски квартали, махали и други части на населените места, трябва да се набави становище от Националния съвет и Съвета за междуетнически отношения“.

Дори данните от ежедневието да показват друго, **структурата на местното самоуправление по закон е длъжна** да формира Съвет за междуетнически отношения (СМО). Освен учредителни елементи като състава и личните данните на членовете, решението за формиране на СМО трябва да определи и компетенциите, обхвата и начина му на работа.

Закон за местното самоуправление

(„ДВ на РС“, бр. 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон и 47/2018)

Член 98.

„В структурите на местното самоуправление със смесени националности се създава Съвет за междуетнически отношения като самостоятелен орган, който се състои от представители на сръбския народ и на националните малцинства – в съответствие със закона и устава.

По смисъла на този закон за структури на местното самоуправление със смесени националности се считат структури на местното самоуправление, в които представителите на едно национално малцинство са повече от 5% от общото население или всички национални малцинства надвишават 10% от общото население според последното преброяване на населението в Република Сърбия.

В състава на Съвета за междуетнически отношения могат да влизат представители на сръбския народ и на националните малцинства с повече от 1% дял от общото население на структурата на местното самоуправление.

В случай на национални малцинства, които имат свои избрани Национални съвети, представителите на националните

малцинства в съвета се избират по предложение на Националния съвет, а представителите на сръбския народ се предлагат от постоянния работен орган на структурата на местното самоуправление, който изпълнява дейности във връзка с кадровите въпроси.”

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„5. Правомощия в областта на официалната употреба на езика и азбуката

Член 10. *

Националният съвет:

7) **предлага представител** на националното малцинство в **Съвета за междуетнически отношения** в структурата на местното самоуправление;“

6.2. Даване на предложения

Една от характеристиките на областта на официалната употреба на езика и азбуката на националните малцинства, за разлика от останалите области, е, че правото на националните съвети да дават предложения съставлява групата с максималния брой специфични правомощия. Правомощието на Националните съвети да предоставят различни становища е едно от публичните правомощия, от чието упражняване съществува постоянна и честа нужда.

Националният съвет участва в определяне на наименованията по два начина:

- **Като предлага промени** в наименованията и
- **Като предоставя становище** в процеса по определяне на наименованията.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Правомощия в областта на официалната употреба на езика и азбуката

Член 22.

Националният съвет:

2. предлага на компетентния орган **упоменаване на наименованията на структурите на местното самоуправление, населените места и останалите географски наименования, на езика и азбуката** на националното малцинство;
3. предлага **езикът и азбуката на националното малцинство да се използват като официални в структурата на местното самоуправление,**
4. предлага **промяна на наименования на улици, площади, градски квартали, махали, други части на населени места и институции, за които е установено, че са от особено значение за националното малцинство,**
6. предлага **на компетентния орган да извършва надзор над официалната употреба на езика и азбуката** на националното малцинство.“

Правилното упражняване на това правомощие предполага, че при извършването му Националните съвети трябва да спазват определени правила:

- Ако Националният съвет **предложи промяна на наименованието** на улици, площади, градски квартали, махали и други части на населени места, предложението следва да се състави под формата на **Предложение за решение на Органа на местното самоуправление и да съдържа аргументация,**
- Посоченото Предложение за решение трябва да се внесе в **Органа на структурата на местното самоуправление,**

- Ако Националният съвет **предложи на компетентния орган да упомене наименованията** на структурите на местното самоуправление, населените места и останалите географски **наименования, на езика и азбуката** на националното малцинство, предложението следва да бъде под **формата на Решение на Националния съвет и да съдържа аргументация.**
- Посоченото Решение на Националния съвет трябва да се адресира до градската/ общинската служба, отговаряща за **местните пътища или до ОП „Пътища на Сърбия“ с цел упоменаване на наименованията по магистралните пътища.**

Закон за местното самоуправление

(„ДВ на РС“, бр. 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон и 47/2018)

Член 94.

„Ако съдържанието на разпоредбите на предложението за устав на структурата на местното самоуправление или на друг акт за ... наименованията на части от населени места не отговаря на факти от историята или действителността, ако се нарушават общи или държавни интереси, накърняват национални или религиозни чувства или обиждат обществения морал, министерството за местното самоуправление в срок от 60 дни от датата на полученото предложение за устав или друг акт ще откаже да даде съгласие за тези разпоредби.

Ако министерството за местното самоуправление не се произнесе в срок от 60 дни, съгласието ще се счита за дадено.“

**Примерен образец на Решение за определяне
на традиционно наименование**

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

ГРАД/ОБЩИНА: _____

ОБЩИНСКИ/ГРАДСКИ СЪВЕТ

Ул. _____ № _____

_____

Съгласно член 22. пар. 1 ал. 1 от Закона за Националните съвети на националните малцинства („Държавен вестник на РС“, № 72/2009, 20/2014 – решение на КС, 55/2014 и 47/2018), а в съответствие с член ___ от Статута на Националния съвет на _____ национално малцинство (Номер: _____ от _____ 20_____) (в продължение: Устав) и чл. _____ от Правилника за работата на Националния съвет на националното малцинство (№ _____ от _____ 20____ г.) (наричан за краткост: Правилник) ²⁵, Националният съвет на _____ национално малцинство/ Изпълнителният съвет (наричан за краткост: Съвет/Изпълнителен съвет) на заседание, проведено на _____ 20__ г. прие следното

---

²⁵ Да се избераат всички или някои от дадените опции в зависимост от вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на Националния съвет на националното малцинство

РЕШЕНИЕ

за

определяне на традиционното наименование на Град/Община
на езика и азбуката на _____
национално малцинство

I

Наименованието " _____ " се определя за
традиционно наименование на Град/Община
_____ на езика и азбуката на _____
национално малцинство.

II

Решението да се предостави на председателя на Съвета за
одобрение на следващото заседание на
Съвета²⁶/Общинския/Градския съвет на Град/Община
_____.

III²⁸

Решението да се публикува в "ДВ на РС"/"Официален вестник
на Автономна област Войводина", "Официален вестник на
_____

²⁶ В чл. 7, ал. 7 от Закона е предвидено, че Съветът одобрява решението, взето от Изпълнителния съвет на следващото заседание, но също и че решението на Изпълнителния съвет остава в сила, дори Съветът да не го одобри. В случай на неодобрение на решението на Изпълнителния съвет, мандатът на Изпълнителния съвет се прекратява, но решението остава в сила. В съответствие с това, поне според действащото в момента решение, решенията, взети от Изпълнителния съвет, са напълно валидни и могат да бъдат предоставени на страната, търсеща становище/предложение/съгласие и публикувани на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

²⁷ Да се избере една от предложените опции в зависимост от това дали в Устава си Съветът е делегирал на Изпълнителния съвет правото да решава определени въпроси във връзка с упражняване на правомощията на Националния съвет, предвидени по закон.

²⁸ Настоящият член се прилага само в случаите, когато Становището/Решението е взето от Съвета на националното малцинство. Ако се касае за прието от Изпълнителния съвет Становище/Решение, еквивалентният член трябва да присъства в решението, с което Съветът го одобрява.

град/община _____", на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация²⁹

Образец на Становище/Решение за предоставяне на Становище
НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

ГРАД/ОБЩИНА: _____

ОБЩНСКИ/ГРАДСКИ СЪВЕТ

ГРАДСКА/ОБЩНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

**Комисия по наименованията на части на населени места, улици и
площади**

Ул. _____ № _____

На основание чл. 93 от Закона за местното самоуправление („Държавен вестник на РС“, № 129/2007, 83/2014– др. закон, 101/2016

---

²⁹ Съгласно принципа на добро управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и произтичащият от упражняването на публична власт акт, трябва да съдържа аргументация. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е негова неразделна част. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин публично оповестява, решавашите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решението за промяна на данни № 1а.

– др. закон и 43/2018) и чл.22, ал.1, т. 6 от Закона за Националните съвети на националните малцинства (*"Държавен вестник на РС"*, №72/2009, 20/2014 г. – решение на КС, 55/2014 и 47/2018), и в съответствие с чл. ___ от Статута на Националния съвет на _____ национално малцинство (№: _____ от _____ 20_____ г.) (в продължение: Устав) и чл. _____ от Правилника за дейността на Националния съвет на националното малцинство (№ _____ от _____ 20__ г.) (наричан за краткост: Правилник)³⁰, Националният съвет на _____ национално малцинство/Изпълнителният съвет (наричан за краткост: Съвет/Изпълнителен съвет) на заседание, проведено на _____ 20__ г. прие следното

СТАНОВИЩЕ/РЕШЕНИЕ

за

даване на Становище по Предложение за решение за определяне на наименования на части от населени места/площади/улицы на територията на Град/Община

I

Дава се **положително/отрицателно** становище относно Предложението за решение за определяне на наименование на част от населено място/площад/улица (част от населено място/площад/улица _____ на територията на Град/Община _____, което Комисията по наименованията на части от населени места, улици и площади е определила на заседание, проведено на _____ 20__ г. (№ _____).

---

³⁰ Да се изберат всички или някои от дадените опции според вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на Националния съвет на националното малцинство

II

Решението да се предостави на председателя на Съвета за одобрение на следващото заседание на Съвета³¹/Комисията по наименованията на части от населени места, улици и площади на Град/Община _____.³²

III³³

Решението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация³⁴

---

³¹ В чл. 7, ал. 7 от Закона е предвидено, че Съветът одобрява решението, взето от Изпълнителния съвет на следващото заседание, но също и че решението на Изпълнителния съвет остава в сила, дори Съветът да не го одобри. В случай на неодобрение на решението на Изпълнителния съвет, мандатът на Изпълнителния съвет се прекратява, но решението остава в сила. В съответствие с това, поне според действащото в момента решение, решенията, взети от Изпълнителния съвет, са напълно валидни и могат да бъдат предоставени на страната, търсеца становище/предложение/съгласие и публикувани на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

³² Да се избере една от предложените опции в зависимост от това дали в Устава си Съветът е делегирал на Изпълнителния съвет правото да решава определени въпроси във връзка с упражняване на правомощията на Националния съвет, предвидени по закон.

³³ Настоящият член се прилага само в случаите, когато Становището/Решението е взето от Съвета на националното малцинство. Ако се касае за прието от Изпълнителния съвет Становище/Решение, еквивалентният член трябва да присъства в решението, с което Съветът го одобрява.

³⁴ Съгласно принципа на добро управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и произтичащият от упражняването на публична власт акт, трябва да съдържа аргументация. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е негова неразделна част. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин публично оповестява, решаващите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решението за промяна на данни № 1а.

7. НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Без значение как и по какъв начин разбираме понятието "култура" тази област е една от най-взискателните и най-предизвикателните, когато става въпрос за правомощията на Националните съвети. Причините са многобройни:

- Това е област, в която се **срещат и свързват миналото, настоящето и бъдещето на националното малцинство,**
- Говорим за много **широка и разнообразна правна рамка,** за чието правилно и ефективно прилагане е решаващо и преобладаващо познаването на нормативната уредба в областта на **библиотечното и архивното дело, музеологията, литературата, издателската дейност, музиката, изобразителното изкуство, археологията** и т.н.
- В тази област **доминират са стратегическите решения и дейности,**
- **Инициативността и активизмът** на Националния съвет тук са основни характеристики,
- Следователно в тази област капацитетът на Националния съвет е от изключително значение, тъй като
- Целта, която трябва да се постигне, е тройна: **опазване, развитие и разпространяване** на културата.

Според правното си естество правомощията, чието упражняване е поверено на Националните съвети, могат се разделят на:

- **учредителни и/или управленски,**
- **участие в управлението на институциите (назначаване на членове на Управителния съвет и предоставяне на становища) и**
- **други правомощия в областта на културата.**

Във всяка от споменатите групи има определен брой специфични правомощия. Практиката и данните до момента показват, че редица от тях не се упражняват, защото няма нужда от това или няма достатъчно капацитет за качествено им изпълнение, а друга част се упражняват по различни начини в зависимост от конкретния Национален съветът.

Стратегически погледнато, най-важното правомощие на Националния съвет в областта на културата е правото да внесе предложение за определяне на културна институция, която е от особено значение за националното малцинство.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Участие в управлението на институциите

Член 17.

.....По **предложение на Националния съвет** учредителят, чрез изменение на учредителния акт, може да определи, че **културната институция е от особено значение за националното малцинство.**"

7.1. Назначаване на членове на Управителния съвет

Също толкова важно е и правомощието на Националния съвет да назначава членове на органа за управление.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Участие в управлението на институциите

Член 17.

В културните институции, за които с **изменение на учредителния акт е определено, че са от особено значение за националното малцинство**, Националният съвет:

1. **назначава най-малко един член на управителния съвет** на институцията в съответствие със закона, уреждащ областта на културата,....."

Закон за културата

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 13/2016, 30/2016 – поправки и 6/2020)

Член 42.

„В Управителния съвет на културната институция ....., за която с изменение на учредителния акт е определено, че е от особено **значение за опазването, насърчаването и развитието на културните специфики и съхраняването на националната идентичност на националното малцинство, най-малко едно член на Съвета на директорите** се назначава по **предложение на съответния Национален съвет**..... "

7.2. Предоставяне на становища

Правомощието на Националните съвети да предоставят различни становища е едно от публичните пълномощия, от чието упражняване има постоянна и честа нужда.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Участие в управлението на институциите

Член 17.

В културни институции, за които **с изменение на учредителния акт е определено, че са от особено значение за националното малцинство**, Националният съвет:.....

2. предоставя становище относно **предложенията за членове на Управителния съвет** на институцията,

3. предоставя становище **в процедурата по избор на директор** на институцията,...."

Практиката обаче показва, че през последните години най-често използваното и най-важното за ежедневието на лицата, принадлежащи към националните малцинства, е правомощието за предоставяне на едно съвсем друго становище.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

"Други правомощия в областта на културата

Член 18.

Националният съвет:.....

10. прави **предложение за разпределяне на средствата, отпуснати чрез обществен конкурс от бюджета** на Републиката, автономната област или единицата на местното самоуправление, на културни институции, прояви и сдружения на националните малцинства..."

Закон за културата

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 13/2016, 30/2016 – поправки и 6/2020)

„Финансиране и съфинансиране на културни проекти

Член 76.

Националният съвет на националното малцинство прави **предложение за разпределяне на средствата, отпуснати чрез обществен конкурс от бюджета** на Републиката, автономната област или структурата на местното самоуправление, на културни институции, прояви и сдружения на националните малцинства ....."

Законовите разпоредби, определящи това важно правомощие, не предвиждат начин, позволяващ незабавно прилагане. Затова съдържанието на подзаконовия нормативен акт е много важно за

ефективното му изпълнение. В него се съдържа цялата необходима информация:

- за да **съберат предложения за финансиране или съфинансиране на културни проекти**, компетентните органи (Министерството на културата и информацията, Секретариатът за култура на автономната област, органите на местното самоуправление) трябва да **обявят обществен конкурс**,
- обществен конкурс трябва да се обявява **най-малко веднъж годишно**,
- компетентните органи трябва да **обявят обществения конкурс на своя официален уебсайт и поне в едно всекидневно печатно издание, излизащо на територията на провеждане на конкурса**,
- крайният срок за подаване на заявленията **е не по-късно от 30 дни от датата на публикуване в ежедневника**,
- **право на участие** в конкурса имат **институции, сдружения, лица и субекти в областта на изкуството и културата**,
- заявленията за конкурса се подават на **специален формуляр, който е неразделна част от конкурсната документация и е достъпен** на официалния уебсайт на компетентния орган,
- заявлението трябва да бъде **цялостно и надлежно попълнено, да съдържа подробно и аргументирано описание на проекта, да има разработен и точен бюджет, с точни и пълни данни за капацитета на кандидата**,
- **оценяването** на проектите се извършва **поотделно от всеки член на комисията за всеки проект поотделно, като комисията е длъжна да състави писмена аргументация и да посочи причините за приемането или неприемането на проектите**.

Наредба за критериите, условията и начина на подбор на културни проекти, финансирани и съфинансирани от бюджета на Република Сърбия, автономната област или структурата на местното самоуправление

(“ДВ на РС”, бр. 105/2016, 112/2017)

Член 3.

„Критерии, въз основа на които ще се **оценяват проектите....**

- 1) **съответствие на проекта с общия интерес към културата и с приоритетите на конкурса,**
- 2) **качество и иновативност на съдържанието** на проекта,
- 3) необходим **капацитет** за изпълнение на проекта, както следва:
  1. **професионални или артистични** способности,
  2. други **необходими ресурси.**
- 4) **финансов план** – разработен, съгласуван с плана на дейностите, икономичен и включващ участие на няколко източника на финансиране,
- 5) **степен на въздействие върху качеството”**

Образец на Становище/Решение за предоставяне на Становище

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

**МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА И
ИНФОРМИРАНЕТО/СЕКРЕТАРИАТ ЗА _____ НА
АВТОНОМНА ОБЛАСТ/ГРАД/ОБЩИНА _____**

ГРАДСКА/ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

Градски/Общински секретариат за _____³⁵

Ул. _____ № _____

На основание чл. 76, ал. 5. от Закона за културата (*„Държавен вестник на РС“*, № 72/2009, 13/2016 и 30/2016) и чл.18, ал.1, т.10 от Закона за национални съвети на националните малцинства (*„Държавен вестник на РС“*, № 72/2009, 20/2014 – решение КС, 55/2014 и 47/2018), и в съответствие с чл. ___ от Статута на Националния съвет на _____ национално малцинство (Номер: _____ от _____ 20_____) (в продължение: Устав) и чл. _____ от Правилника за дейността на Националния съвет на националното малцинство (№ _____ от _____ 20__ г.) (наричан за краткост: Правилник)³⁶, Националният съвет на _____ национално

³⁵ Да се избере една от предложените опции според конкретната ситуация, т.е. на кого се изпраща документът.

³⁶ Да се изберат всички или някои от дадените опции в зависимост от вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на националния съвет на националното малцинство

малцинство (наричан за краткост: Съвет/Изпълнителен съвет) на заседание, проведено на _____ 20__ г. прие следното

СТАНОВИЩЕ/РЕШЕНИЕ

за

предоставяне на Становище относно Предложението за разпределяне на средствата, които се предоставят чрез обществен конкурс за финансиране и съфинансиране на проекти в областта на културата

I

Дава се **положително/отрицателно** становище и се препоръчва отпускане на средства за проекта на _____ (наименование или име на вносителя), озаглавен „_____“ (наименование на проекта) и внесен в Обществения конкурс на Министерството на културата и информирането/ Областния секретариат за _____ /Град/Община _____ за финансиране и съфинансиране на културни проекти.

/

Дава се **положително/отрицателно** становище и **се препоръчва разпределяне на средствата** на следните проекти, внесени в Обществения конкурс на Министерството на културата и информирането/Областния секретариат за _____ /Град/Община _____ за финансиране и съфинансиране на културни проекти.³⁷

---

³⁷ Да се избере една от предложените опции според това дали е необходимо да се дава становище по един или повече проекти, предложени за отпускане на средства.

Пор. №	Име на проекта	Име на заявителя	Аргументация ³⁸
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

II

Решението да се предостави на председателя на Съвета за одобрение на следващото заседание на Съвета³⁹/Министерството на културата/Областния секретариат за _____ /Град /Община _____, Секретариата за _____.⁴⁰

³⁸ Пример Съветът препоръчва _____ финансово да подкрепи реализиране на _____ проект от _____ значение за опазването/развитието/популяризирането на _____ изкуството и културата _____, с качествена концепция и подход към темата, обхват и важността на темата, начина, по който се обработват темите, дългогодишна продължителност, ангажираност на голям брой млади представители на _____ национално малцинство, тъй като това е традиционна проява на _____ националното малцинство, добро реализация на предишни проекти на кандидата, тъй като е проява на от голямо значение за запазване на културната идентичност _____.

³⁹ В чл. 7, ал. 7. от Закона е предвидено, че Съветът одобрява решението, взето от Изпълнителния съвет на следващото заседание, но също и че решението на Изпълнителния съвет остава в сила, дори Съветът да не го одобри. В случай на неодобрение на решението на Изпълнителния съвет, мандатът на Изпълнителния съвет се прекратява, но решението остава в сила. В съответствие с това, поне според действащото в момента решение, решенията, взети от Изпълнителния съвет, са напълно валидни и могат да бъдат предоставени на страната, търсеща становище/предложение/съгласие и публикувани на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

⁴⁰ Да се избере една от предложените опции в зависимост от това дали в Устава си Съветът е делегирал на Изпълнителния съвет правото да решава определени въпроси във връзка с упражняване на правомощията на Националния съвет, предвидени по закон.

III⁴¹

Решението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

Аргументация⁴²

ЗАБЕЛЕЖКА: Комисиите, вземащи решение за разпределяне на средства, които се предоставят чрез обществен конкурс, са длъжни в Аргументацията на решението, ако то се различава от Предложението/Становището на Националния съвет, да обяснят подробно и пълно причините и фактите за взетото решение. Всяко противоречащо на това действие обезсмисля участието на националните съвети в процедурите.

---

⁴¹ Настоящият член се прилага само в случаите, когато Становището/Решението е прието от Съвета на националното малцинство. Ако се касае за прието от Изпълнителния съвет Становище/Решение, еквивалентният член трябва да присъства в решението, с което Съветът го одобрява.

⁴² Съгласно принципа на добро управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и произтичащият от упражняването на публична власт акт, трябва да съдържа аргументация. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е негова неразделна част. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин публично оповестява, решаващите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решението за промяна на данни № 1а.

8. НАЦИОНАЛНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТТА НА ОСВЕДОМЯВАНЕТО

Областта на осведомяването е много подобна на областта на културата, когато става въпрос за правомощията на националните съвети. Това е област:

- в която, освен основната функция – **осведомяването**, има и второстепенна, но не по-малко важна функция – да допринесе за запазването на културната и езиковата идентичност на националните малцинства чрез информираност,
- в която се търси и се очаква **проактивен подход** от страна на националните съвети,
- в която **отговорността за цялостна, ефективна и правилна реализацията се разпределя поравно между органите на публичната власт и националните съвети.**

Правото на информираност също е конституционна категория. В Сърбия лицата, принадлежащи към националните малцинства, се ползват с двойни гаранции относно правото на информираност. Едното е общото право на информираност, което е гарантирано на всички граждани, а другото е правото на информираност на майчин език, чиято единствена цел е да запази спецификите на националните малцинства.

Конституция

(„ДВ на РС”, бр. 98/2006)

"Право на информираност

Член 51.

Всеки има право да бъде **вярно, пълно и своевременно информиран по въпроси от обществено значение** и средствата за масово осведомяване са длъжни да зачитат това право.”

Правото на запазване на спецификите

Член 79.

"Принадлежащите към националните малцинства лица имат право:

- на **цялостно, своевременно и безпристрастно информирание на своя език;**
- да **изразяват, получават и обменят информация и идеи на собствен език;**
- да **основават собствени средства за осведомяване."**

Правомощията, чието упражняване е поверено на Националните съвети, могат да бъдат разделени според правното си естество на:

- **учредителни и/или управленски,**
- **участие в управлението на институциите (изготвяне на предложения и становища),**
- **участие във вземането на решения и**
- **други правомощия в областта на осведомяването.**

Във всяка от споменатите групи има определен брой специфични правомощия. Практиката обаче показва, че обикновено се упражнява едно от правомощията от последната група, макар че то няма стратегически, а оперативен характер. Това не трябва да ни изненадва, тъй като сферата на осведомяването има още една характеристика – необходимостта от постоянно и адекватно финансиране. Един от най-важните начини за упражняване на правото на осведомяване на гражданите, принадлежащи към национални малцинства, е чрез различни конкурси за проекти, които редовно се обявяват от Министерството на културата и информирането, Областния секретариат за осведомяване и структурите на местното самоуправление. В допълнение, на разположение имат и друг източник на приходи – Бюджетния фонд за националните малцинства, който доскоро се управляваше от Министерството на държавната администрация и местното самоуправление, а според новия Закон за министерствата то трябва да бъде отговорност на **Министерството на човешките и права на малцинствата и социален диалог.**

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„Бюджетен фонд за националните малцинства

Член 119.

Средствата от Бюджетния фонд се отпускат чрез обществен конкурс за финансиране на програми и проекти в областта на **културата, образованието, осведомяването и официалната употреба на езика и азбуката...."**

ЗАБЕЛЕЖКА: Приоритетната област, за която Бюджетният фонд ще осигурява средства, се определя на заседанието на Съвета за националните малцинства въз основа на препоръките на НСНМ, т.е. на координацията между Националните съвети на националните малцинства.

Когато става въпрос за предоставяне на становища, важно е да споменем следното:

- **Националните съвети могат значително да повлияят с авторитета и качеството на становищата, които предоставят относно проекти в областта на информираността,**
- **Тяхната позиция по този въпрос по правило се уважава,**
- **Конкурсите за финансиране и съфинансиране са публични,**
- **Органът, обявяващ конкурса, е длъжен да набави становище от Националния съвет,**
- **Предполага се, че този орган своевременно ще предостави пълната документация на националните съвети, за да имат достатъчно време и основание за представяне на становище,**
- **При представяне на становище трябва да се има предвид, че практиката показва, че най-големият проблем до момента**

е реализацията на проектите, на които са отпуснати средства.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

"Други правомощия в сферата на осведомяването

Член 21.

Националният съвет:.....

2. прави **предложение за разпределяне на средства** за проекти, кандидатстващи в обществения конкурс, обявен от орган на публичната власт, **с цел повишаване на качеството на информираността на лицата, принадлежащи към националните малцинства;.... "**

Закон за масовото осведомяване и медиите

(„ДВ на РС“, бр. 83/2014, 58/2015 и 12/2016) – автентично тълкуване)

„Упражняване на правото на осведомяване на националните малцинства

Член 13.

„За да може да се **реализира правото на националните малцинства да се осведомяват на собствения си език и да се насърчава тяхната култура и идентичност,..... осигурява част от средствата чрез съфинансиране** или други условия за работата на медиите, предоставящи информация на езиците на националните малцинства.....

Конкурсна комисия

Член 24.

..... За проекти, кандидатстващи в конкурс, който се обявява с цел повишаване качеството на **информираността на членовете на националните малцинства, трябва да се набави становище от съответния Национален съвет** на националното малцинство“.

Образец на Становище/Решение за предоставяне на Становище

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА _____

НАЦИОНАЛНО МАЛЦИНСТВО

Република Сърбия

№: _____

Дата: _____

Място: _____

**МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА И ОСВЕДОМЯВАНЕТО/ОБЛАСТЕН
СЕКРЕТАРИАТ ЗА ОСВЕДОМЯВАНЕ/ГРАД/ОБЩИНА**

_____
Градска/Общинска администрация

Градски/Общински секретариат за _____

Ул. _____ № _____

_____
На основание чл. 24, ал. 2. от Закона за общественото информирание и медии ("Държавен вестник на РС", Но. 83/2014, 58/2015 и 12/2016 – автентична интерпретация) и чл. 21, ал. 1, т.2 от Закона за Националните съвети на националните малцинства („Държавен вестник на РС“, Но. 72/2009, 20/2014 – решение на КС, 55/2014 и 47/2018), а в съответствие с чл. ____ от Статута на националния съвет на _____ национално малцинство (Номер: _____ от _____ 20_____) (в продължение:

Устав) и чл. _____ от Правилника за дейността на Националния съвет на националното малцинство (№: _____ от _____ 20__ г.)⁴³(наричан за краткост: Правилник), Националният съвет на _____ национално малцинство (наричан за краткост: Съвет/Изпълнителен съвет) на заседание, проведено на _____ 20__ г. прие следното

СТАНОВИЩЕ/РЕШЕНИЕ

за

предоставяне на Становище относно Предложение за разпределяне на средства, които се отпускат чрез обществен конкурс за финансиране и съфинансиране на проекти в областта на осведомяването

I

Дава се **положително/отрицателно** становище и се **препоръчва отпускане на средства** на проект _____ (име или името на заявителя), озаглавен „_____“ (наименование на проекта), кандидатстващ в Обществения конкурс на Министерството на културата и осведомяването/Областния секретариат за осведомяване/Град/Община _____ за финансиране и съфинансиране на културни проекти.

/

Дава се **положително/отрицателно** становище и се **препоръчва отпускане на средства** на следните проекти, кандидатстващи в Обществения конкурс на Министерството на културата и информирание/на Областния секретариат за _____

⁴³ Да се изберат всички или някои от дадените опции според вътрешната организация и начина на работа и вземане на решения на Националния съвет на националното малцинство

осведомяване/Град/Община _____ за финансиране и съфинансиране на културни проекти.⁴⁴

II

Решението да се предостави на председателя на Съвета за одобрение на следващото заседание на Съвета⁴⁵/Министерството на културата/Областния секретариат за осведомяване/Град /Община _____ Секретариата за _____

⁴⁶

III⁴⁷

Решението да се публикува на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

---

⁴⁴ Да се избере една от предложените опции според това дали трябва да се предостави становище по един или повече проекти, предложени за отпускане на средства.

⁴⁵ В чл. 7, ал. 7 от Закона е предвидено, че Съветът одобрява решението, взето от Изпълнителния съвет на следващото заседание, но също и че решението на Изпълнителния съвет остава в сила, дори Съветът да не го одобри. В случай на неодобрение на решението на Изпълнителния съвет, мандатът на Изпълнителния съвет се прекратява, но решението остава в сила. В съответствие с това приетите от Изпълнителния съвет решения, поне според действащите разпоредби, са напълно валидни и могат да се предоставят на страната, търсеща становище/предложение/съгласие и да се публикуват на информационното табло и официалния уебсайт на Съвета.

⁴⁶ Да се избере една от предложените опции в зависимост от това дали в Устава си Съветът е делегирал на Изпълнителния съвет правото да решава определени въпроси във връзка с упражняване на правомощията на Националния съвет, предвидени по закон.

⁴⁷ Настоящият член се прилага само в случаите, когато Становището/Решението е взето от Съвета на националното малцинство. Ако се касае за прието от Изпълнителния съвет Становище/Решение, еквивалентният член трябва да присъства в решението, с което Съветът го одобрява.

Аргументация⁴⁸

ЗАБЕЛЕЖКА: Комисиите, вземащи решение за разпределяне на средства, които се предоставят чрез обществен конкурс, са длъжни в Аргументацията на решението, ако то се различава от Предложението/Становището на Националния съвет, да обяснят подробно и пълно причините и фактите за взетото решение. Всяко противоречащо на това действие обезсмисля участието на националните съвети в процедурите.

---

⁴⁸ Съгласно принципа на добро управление всеки правен акт, който се произнася относно права и задължения, а следователно и произтичащият от упражняването на публична власт акт, трябва да съдържа аргументация. Това е особено важно в случаите, когато протоколът от заседанието, на което е приет, не е негова неразделна част. Аргументацията трябва да съдържа, като по този начин публично оповестява, решаващите факти защо и по какъв начин е приет правният акт с точно определеното съдържание, както в примерния образец на Решението за промяна на данни № 1а.

9. НАЦИОНАЛНИ СЪВЕТИ И НЕЗАВИСИМИ ОРГАНИ

9.1. Омбудсман

Омбудсманът има редица много важни правомощия по отношение на публичните правомощия на Националните съвети.

Закон за Омбудсмана

(“ДВ на РС”, бр. 79/2005, 54/2007)

"Член 17.

Омбудсманът...**контролира зачитането на правата на гражданите**, установява нарушения, извършени с действия или бездействия на административните органи.....**контролира законосъобразността и редовността на работата на административните органи....**

Член 18.

Омбудсманът има право да **предлага закони** в рамките на своята компетентност.

Омбудсманът е упълномощен да внася пред **Правителството или в Народното събрание инициативи за изменения и допълнения на закона....**

В процеса на прилагане на законовите разпоредби Омбудсманът е упълномощен да **предоставя на Правителството и Народното събрание становища относно законопроекти и други нормативни актове**, уреждащи въпроси, които са важни за защитата на правата на гражданите.

Член 19.

Омбудсманът е упълномощен да **образува производство пред Конституционния съд за оценка на конституционността и законосъобразността** на закони и други нормативни и общи актове.

Член 20.

Омбудсманът е упълномощен публично да препоръча да бъде освободено от длъжност длъжностно лице, отговорно за нарушаване на правата на гражданите или да започне дисциплинарно производство срещу служител на административен орган, пряко отговорен за извършеното нарушение...."

Омбудсманът предприема действия:

1. По **жалби** и/или
2. По **собствена инициатива**.

За да бъде ефективен механизмът за защита, трябва да са изпълнени няколко условия:

3. Омбудсманът трябва да бъде **последната, а не първата стъпка**, в защитата на нечие нарушено право,
4. Затова, **преди да подаде жалба**, жалбоподателят е длъжен **да се опита да защити правата си в съответното съдебно производство, като предяви съдебен иск**.
5. Ако не направи това, Омбудсманът **няма да инициира процедура относно подадената жалба, а ще уведоми жалбоподателя за правните средства, с които може да защити правата си и ще го насочи да заведе съответното съдебно производство,**
6. Само по **изключение** Омбудсманът ще образува производство, преди да са изчерпани на всички средства за правна защита (ако са **нанесени непоправими щети, ако жалбата е за нарушаване на принципите на добро управление, особено некоректно отношение на органите към жалбоподателя, несвоевременна работа.....**

Жалбата може да бъде подадена от:

Закон за Омбудсмана (“ДВ на РС”, бр. 79/2005, 54/2007) "Член 25. Всяко физическо или юридическо лице, местно или чуждестранно, което счита, че правата му са нарушени с акт, действие или бездействие на административен орган..."
Жалбата може да се подаде най-късно в срок от една година от извършеното нарушение на правата или от последното действие или бездействие на административния орган.
Този срок се прекъсва и започва да тече отново с всяко действие или дейност на административния орган или жалбоподателя, напр. писмо до органа по повод предишно бездействие.

X	365 дни 12 месеца 1 година	Жалба до Омбудсмана
----------	---	----------------------------

Националните съвети имат право и трябва да подадат жалба до Омбудсмана:

- 1) Когато **правата им** са нарушени или когато нямат възможност да упражняват възложените им правомощия или държавните органи не изпълняват задълженията си към тях (**от свое име**),
- 2) Когато са нарушени **правата на членовете** на националното малцинство, което представляват (**от името на членовете на национално малцинство**).

Националните съвети могат да направят това на две правни основания.

Закон за Омбудсмана

(„ДВ на РС“, бр. 79/2005, 54/2007)

„Член 25.

Всяко физическо или юридическо лице, което счита, че са....., има право да подаде жалба до Омбудсмана“.

Закон за Националните съвети на националните малцинства

(„ДВ на РС“, бр. 72/2009, 20/2014 – Решение на КС, 55/2014 и 47/2018)

„1. Общи правомощия

Член 10.

Националният съвет,.....

12) подава **жалба до Омбудсмана**....., когато прецени, че е извършено нарушение на конституцията и на законово гарантираните.....”

Жалбата се подава **писмено или устно чрез протокол**.

Подаването на жалба **не се заплаща**, т.е. за нея не се дължи такса или друг вид плащане.

Националният съвет не се нуждае от съгласие или разрешение, за да подаде жалба до Омбудсмана.

Жалбата може да се внесе в:

- в **свободна форма** и
- **чрез попълване на формуляра за жалба**, наличен на официалния сайт на Омбудсмана.

Независимо в каква форма е написана жалбата, важно е тя да бъде:

- **ясна,**
- **разбираема,**

- **прецизна,**
- **резюмирана и**
- да съдържа **верни и необходимите** данни
  - за **жалбоподателя** или лицето, чието право и/или интерес е нарушен
  - за **този, за когото се твърди, че е извършил нарушение на права и/или интереси и**
  - за **акта и/или действието/бездействието.**

9.2. Комисар за защита на равенството

Съществуват много прилики между Националните съвети и Комисаря за защита на равенството с отношенията между Омбудсмана и Национални съвети. Но броят и значението на съществуващите разлики не са за пренебрегване и произтичат от различията в компетентността на двата независими органа.

По-точно Комисарят разполага с някои правомощия, които Омбудсманът не притежава.

Закон за забрана на дискриминацията

(“Държавен вестник на РС”, бр. 22/2009)

„Компетентност на Комисаря

Член 33.

Комисарят:

- 1. приема и разглежда жалби за нарушаване на забраната за дискриминация..... и налага мерки.....;**
- 3. внася искове за нарушаване на забраната за дискриминация,.....И**
- 4. повдига обвинения за нарушаване на забраната за дискриминация"**

Член 38.

Комисарят **предлага провеждане на помирителната процедура по Закона за медиацията и то преди предприемането на други процесуални действия**“.

За да бъде ефективен механизмът за защита, трябва да са изпълнени няколко условия:

- Жалба може да се внесе само **заради дискриминация** (нарушения на забраната на дискриминацията), но **не и заради нарушения на свободи и права, които може да са налице, но да не съдържат елементи на дискриминация** (те са предмет на работата на Омбудсмана),
- Жалбата може да бъде подадена от:

Правилник за дейността

(“Държавен вестник на РС”, бр. 34/2011)

„Лица, упълномощени да подадат жалба

Член 15.

Жалба заради дискриминация може да бъде подадена от:

- Всяко **физическо или юридическо лице или група лица, които считат, че са били обект на дискриминация;**
- **Правозащитна организация или друго лице от името и със съгласието на лицето,** което смята, че е било дискриминирано;
- В случай на **дискриминация срещу група лица организацията, която се занимава се със защита на човешките права, има право да подаде жалба от свое име, без съгласието на отделните членове.**”

Националните съвети имат право да подадат жалба:

- от **свое име** и
- от **името на лицето, което смята, че е претърпяло дискриминация.**

Когато се подава **жалба от името на лице, което смята, че е било или е било дискриминирано и което е член на националното малцинство, Националните съвети не се нуждаят от специалното съгласие на лицето**, тъй като според Конституцията и законодателството Националните съвети представляват националното малцинство и всички негови членове.

Жалбата се подава в **писмена форма**. Само **по изключение** тя може да се представи **устно чрез протокол**.

Подаването на жалба **не се заплаща**, т.е. за нея не се дължи такса или друг вид плащане.

Жалба може да се подаде срещу:

- Всяко **физическо лице**, което извършва акт на дискриминация,
- Всяка **група от лица**, която извършва акт на дискриминация,
- Всяко **юридическо лице**, което извършва акт на дискриминация и
- Всеки **орган на публична власт**, който извършва акт на дискриминация.

Подаването на жалба има смисъл и може да бъде успешно само при няколко условия:

Закон за забрана на дискриминацията

(*"Държавен вестник на РС"*, бр. 22/2009)

"Член 36.

.....ако **по казуса вече не е иницирано или финализирано съдебно производство"**.

Също така Комисарят не предприема действия:

Закон за забрана на дискриминацията

(“Държавен вестник на РС”, бр. 22/2009)

"Член 36.

- ако е **очевидно, че няма нарушение на правото**, на което жалбоподателят се позовава,
- ако вече е **предприел действия по същия казус, но няма нови доказателства**,
- ако установи, че **поради изтичане на давността на нарушението на правата не може да се постигне целта на предприемането на действията.**"

Правомощията на Комисаря да завежда дела също **не са безусловни**. А именно, за да може Комисарят да заведе иск, е необходимо да се изпълни едно специално условие.

Закон за забрана на дискриминацията

(“Държавен вестник на РС”, бр. 22/2009)

"Жалби от други лица

Член 46.

Жалби..... могат да се внасят от Комисаря и организацията за защита на човешките права или на правата на определена група лица.

Ако **актът на дискриминация се отнася изключително за конкретно лице**, жалбоподателите могат да **заведат иск единствено с неговото писмено съгласие.**"

Комисарят се **нуждае от съгласието на лицето, което смята, че е претърпяло дискриминация**, ако след разглеждане на сигнала се счете, че има основания за **завеждане на иск.**

Следователно за да заведе съдебно дело, Комисарят се нуждае от писменото съгласие:

- **на Националния съвет, ако е подал жалбата от свое име, тъй като дискриминационното третиране касае Националния съвет като юридическо лице,**
- **на члена на националното малцинство, ако Националният съвет е подал жалбата от негово име, тъй като дискриминационното третиране касае конкретно физическото лице.**

Жалбата може да се внесе в:

- в **свободна форма** и/или
- **като се попълни формуляра за жалба**, публикуван на официалния сайт на Комисаря.

Независимо в каква форма е написана жалбата, важно е тя да бъде:

- **ясна,**
- **разбираема,**
- **прецизна,**
- **резюмирана** и
- да съдържа **верни и необходимите** данни
  - a. за **подателя** или дискриминираното лице
  - b. за **този, за когото се твърди, че е извършил дискриминация** и
  - c. за дискриминационния **акт и/или действие.**

Медиацията е още едно от правомощията, с които Омбудсманът не разполага.

Закон за забрана на дискриминацията

(“Държавен вестник на РС”, бр. 22/2009)

"Медиация

Член 38.

Комисарят **предлага** провеждане на **помирителната** процедура съгласно Закона за медиацията, **преди да бъдат предприети други процесуални действия“.**

За ефективното ѝ прилагане трябва да са изпълнени определени условия.

Комисарят ще:

1. **предложи помирение**, ако след разглеждане на жалбата съчете, че има **възможност за успешното ѝ прилагане**;
2. **ще изпрати до дискриминираното лице и до лицето, за което се твърди, че е извършило дискриминация, писмено предложение за медиация,**
3. в срок от **15 дни те са упълномощени да**
  - 3.1. **заявят мнението си относно предложението**
  - 3.2. **по взаимно съгласие да определят един или повече медиатори или**
  - 3.3. **се съгласят Комисарят да определи медиатор.**

ПОНЕДЕЛНИК НЕДЕЛЯ	ВТОРНИК	СРЯДА	ЧЕТВЪРТЪК	ПЕТЪК	СЪБОТА
Дата на получаване на предложението за провеждане на медиация					
		X Решение относно предложението за медиация			

Ако в определения срок **едната или двете страни заявят, че не желаят медиация** или изтече срокът за предоставяне на съгласие за нея, **медиацията няма да се проведе.**

Ако в определения срок страните **дадат съгласие за медиация,** **Комисарят ще приеме решение за назначаване на медиатор.**

Комисарят внася **иск** пред съда **въз основа на жалбата** и приложените към нея документи, т.е. въз основа на фактите и доказателствата, които се съдържат в тях.

Правилник за дейността

(“Държавен вестник на РС”, бр. 34/2011)

„Завеждане на иск и докладване за нарушение

“Член 34.

Когато при разглеждане **на жалбата се установи**, че е налице **дискриминация**, ...Комисарят..... внася **иск** в компетентния съд, ако с оглед на обстоятелствата по случая прецени, че това е **целесъобразно, за да се постигне ефективна защита от дискриминация, подобряване на съдебната практика в производствата за защита от дискриминация, повишаване на общественото съзнание** и т.н..... ”

Тази публикация е създадена с финансовата подкрепа на Европейския съюз и Съвета на Европа. Мненията, изразени в този документ, не представляват официалната позиция на Европейския съюз или на Съвета на Европа.

BUL

Съветът на Европа е водещата правозащитна организация на континента. Обхваща 46 държави, включително всички държави – членки на Европейския съюз. Всички държави – членки на Съвета на Европа са подписали Европейската конвенция за правата на човека, споразумение, което има за цел да защити правата на човека, демокрацията и върховенството на закона. Европейският съд по правата на човека наблюдава прилагането на Конвенцията в държавите-членки.

www.coe.int

Държавите – членки на Европейския съюз решиха да обединят своите знания, ресурси и съдби. Заедно изградиха стабилна среда, демокрация и устойчиво развитие, като същевременно запазват културното многообразие, толерантността и индивидуалните свободи. Европейският съюз се ангажира в споделянето на своите постижения и ценности с държави и народи извън своите граници.

www.europa.eu

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Министерство на правата на човека
и малцинствата и социалния диалог